

forbedret Lære, man indførte, og denne Lære vedtog Staten som sin Lære; Staten blev Kirkens Herre og Kirken blev Statens Eiendom. Der kunde altsaa slet ikke være Tale om at anerkende Kirken som en moralsk Person eller at indrømme den Eiendomsret. Man vil see dette bestyret ved den Form, der gaves Kongens Haandfæstninger før Reformationen og efter Reformationen. Istedetfor at Kongerne forhen i deres Haandfæstninger forpligtede sig til „at elske Gud og den hellige Kirke, samt at styrke, beskytte og beskerme dens Tjenere“ og stadfæste alle deres Privilegier, lovede Kongen i Haandfæstningen af 1536 „at elske og dyrke Gud og at styrke, formere, fremdrage, haandhæve, beskytte og beskerme hans hellige Ord og Lære, til Guds Ære og den hellige Troes Forøgelse“.

Der er her ikke Tale om at indrømme Kirken noget Privilegium af den Grund, at Kirkebegrebet var blevet et ganske andet. Den ærede Landsktingsmand har imidlertid fuldkommen Ret, naar han siger, at Staten aldrig har tilregnet sig Præstetienden. Nei, hvorfor skulde den ogsaa have gjort det? Den nye Kirke havde ligesaa vel som den gamle Brug for Tjenere, og disse Tjenere skulde lønnes. Det var nu dengang ikke noget Særegent for Geistligheden, at den blev lønnet med Fordegods og Tiende; ogsaa andre Statsembedsmand, Lehnsmændene f. Ex., lønnedes paa samme Maade, og de bleve Forvaltere af Statens Fordegods, hvormed de lønnedes. Deri ligger, troer jeg, ogsaa den rimelige Forklaring af dette Forhold, at man har paalagt Præsterne selv at forvalte Embedets Indtægter. Det er Noget, der er nedarvet fra den gamle Tid, da man lønne paa den Maade. Man kan altsaa ikke af denne Lønningsmaade drage den Slutning, at Præsteembedet skulde have en særegen Eiendomsret til de det tillagte Indtægter. Den ærede Landsktingsmand kaldte Præsterne geistlige Lehnbesiddere. Ja, deri kan han have Ret, naar han paralleliserer dem med de gamle Lehnsmænd; men han har ikke Ret, naar han paralleliserer dem med de nuværende Lehnbesiddere, der have kjøbt eller arvet deres Godser og forsaavidt have den samme Raadighed over dem som andre Godseiere, paa det nær,

at de ikke kunne afhænde dem. Nei, med Statens Lehnsmænd, Fortidens Amtmænd, med dem kan han sammenligne de Geistlige; men Lehnsmændene kunde ikke betragtes som Tjere af Godserne; thi Kongen tog dem fra dem og gav dem tilbage til dem efter sit Behag.

Naar den ærede Landsktingsmand endelig har bemærket, at der ikke er skeet nogen Forandring ved Grundloven, saa har den 3die Landsktingsmand for Kjøbenhavn (Clausen) allerede fuldkommen rigtigt gjort opmærksom paa; hvilken Forandring der dengang skete. Istedetfor at Kirken hidtil havde hængt sammen med Staten; saaledes at Staten forpligtede sig for sig og alle sine Borgeres Vedkommende til at de skulde tilhøre Kirken, og udstødte dem, der forlode Kirken; saa sagde Staten derimod i 1849: Vi paalægge ikke længer Borgerne denne Forpligtelse, men anerkende den bestaaende Kirke som den, Fleerheden af Folket tilhører. Det var imidlertid — og deri ligger Kilben til alle disse Stridspunkter — ikke nogen fuldstændig Udførelse, der skete dengang. Staten vedbliver at øve et Formynderskab, om man vil, over Kirken, den vedbliver ligesom tidligere at udnævne Kirkens Embedsmænd, de ere endnu Statstjenere ligesom alle andre Embedsmænd. Det er ikke noget ganske klart Forhold og derfor opstaaer der saa let Strid derom. Hvis Staten aldeles havde udførelt Kirken og sagt: „Vi gjøre Afkald paa de Indtægter, der hidtil have været henlagte til Kirken; herefter skal Kirken bestyres ved sine egne Midler og afgjøre, hvorledes dens Tjenere bør lønnes; det er Noget, der ikke mere skal vedkomme Staten“, ja saa havde Forholdet staaet meget klarere.

Jeg kan ikke give den høitærede Minister Ret i, at det vilde være at kræve Retsbevidstheden, hvis man gik ind paa det første Uændringsforslag, undtagen forsaavidt han derved har villet gjøre den historiske Bemærkning, at maaskee Afskillige vilde betragte det saaledes; men jeg kan ikke erkjende, at en saadan Krænkelse af Retsbevidstheden vilde finde Sted. Derimod har han vistnok fuldkommen Ret i, at det vil være rigtigt, at man giver Kirken den Betryggelse, som Mange vilde see deri, at disse Indtægter samles til en særlig Fond.